

Nr 430

Av herr **Nordstrandh m. fl.**, om anslag för biträde åt riksdagens ledamöter med översättningsarbete.

(Lika lydande med motion nr 385 i Första kammaren)

Stockholm den 27 januari 1970

Ove Nordstrandh (m)

B.-O. Thylén (m)

Ingegärd Frænkel (fp)

Nr 431

Av fru **Ryding m. fl.**, om förstatligande av elproduktionen samt bensin- och oljehandeln.

(Lika lydande med motion nr 386 i Första kammaren)

I fackförbundsorganet Elektrikern (nr 7—8/1965) skrevs för några år sedan följande om energiförsörjningen.

Vi klarar oss som bekant med ett enda postverk som ombesörjer vår brev- och tidningsdistribution, ett televerk som sköter alla våra teleförbindelser etc. Vad kan det då finnas för anledning att vi skall behöva dras med ett otal strömleverantörer av skiftande storleksordning och med synnerligen olikartade resurser och förutsättningar? Varför skulle inte staten kunna få förtroendet att handha hela den för vår existens så betydelsefulla elkraftsförsörjningen?

Vpk:s riksdagsgrupp har ägnat frågan uppmärksamhet vid ett flertal riksdagar. Men inte bara vad gäller elkraftsförsörjningen utan energiförsörjningen som helhet. Beträffande bensin- och oljeförsörjningen har ett flertal riksdagsinitiativ tagits. Motionerna I: 6 och II: 8 år 1965 som begränsade sig till bensin- och oljehandeln organisation, ledde tillsammans med ett annat motionspar i samma syfte till bensinhandelsutredningens tillsättande. Denna väntas komma med sitt betänkande under innevarande år.

Men enligt vår mening är bensin- och oljehandels rationella organisation i hög grad förknippad med ägandeproblemet. Yrkandet härom i en vpk-motion till 1969 års riksdag avvisades emellertid. Vederbörande utskott ansåg ett förstatligande vara en åtgärd av mycket ingripande natur och ville inte tillstyrka en utvidgning av bensinhandelsutredningens uppdrag. Kort före det utredningen väntas framlägga sitt betänkande kan i och för sig detta skäl accepteras. Men problemet kvarstår likafullt. Det kan därtill sägas vara en del av problemet om energiförsörjningen i sin helhet.

I ett tal vid invigningen av Sydkrafts oljekraftverk i Karlshamn yttrade statsrådet Krister Wickman (refererat i Dagens Nyheter 3/9 1969), att landets elkraftproduktion är i dag alltför splittrad och att man inte kan utesluta ett förstatligande av elkraftproducenterna; samordningen dem emellan är ännu nödvändigare i den kommande utvecklingen av atomkraften. Statsrådet hänvisade till att de flesta länder har ett enhetligt förstatligt produktionssystem för elkraft och att Sverige egentligen är ett undantag. Om Sverige i framtiden får kraftverk på 5 000 och 10 000 megawatt är det enheter av ett sådant omfång, att de bara kan produceras och administreras av ett enhetligt producentssystem. Så långt referatet av statsrådet Wickmans anförande.

I ett uttalande för tidningen Signalen-Statsanställd (nr 5/1969) uttalar generaldirektör Erik Grafström i Vattenfall: »Det finns i dag cirka 1 300 kraftdistributörer i landet. Det antalet bör i framtiden reduceras med 1 000.» Han fortsätter: »Vattenfall har goda resurser, och staten skulle ha glädje av att etablera sig mera på andra energiområden än elkraft.»

De refererade uttalandena ger enligt vår mening stöd åt de i vpk-motionerna resta kraven om en utredning i syfte att i samhällelig ägo koncentrera energiförsörjningen i sin helhet. En fråga i detta sammanhang togs upp i kommunistiska riksdagsmotioner redan år 1964 (I: 429 och II: 517), nämligen de utlandsägda oljebolagens skatteflykt. Det heter i motionerna: »Som redan antytts handhar utländska trustar de avgörande delarna av denna verksamhet (bensin- och oljehandeln, motionärernas anm.). Genom sina med svenska namn utrustade dotterbolag säljer de oljan till sina egna distributionsföretag och uppnår på så sätt dubbla vinster. Därigenom möjliggöres också en skatteflykt som de svenska medborgarna får finansiera genom sina skatter.»

Moderbolagen — de utländska trusterna — sätter priserna så högt på sina produkter att distributionsbolagen reellt sett inte skattar ett öre till stat och kommun. Detta tillstånd får fortsätta år från år utan att några åtgärder vidtas.

I nedanstående sammanställning redovisas omsättning, rörelseintäkt och taxering till statlig inkomstskatt taxeringsåret 1969 (inkomståret 1968) för de största oljebolagen i Sverige. För Texaco Oil AB saknas uppgifter. Uppgifter om taxering till kommunal inkomstskatt har inte kunnat inhämtas. Som regel är dock beloppet att taxera till kommunal inkomstskatt *högre* än

till statlig inkomstskatt beroende på att tillägg för garantibelopp å fastighet göres endast vid den kommunala taxeringen. Dessutom får vid den statliga men ej vid den kommunala taxeringen avdrag för föregående års kommunalskatt göras.

Bolag	Omsättning kr.	Rörelseintäkt kr.	Taxering till statlig in- komstskatt kr.
Koppartrans Försäljnings AB	171 491 584	319 726	0
Mobil Oil AB Sweden	140 198 732	1 335 731	0
Oljekonsumenterna — OK	820 785 305	3 166 547	2 253 600
Svenska BP Olje AB	1 035 100 000	513 064	0
Svenska Esso AB	1 027 000 000	2 086 499	0
Svenska Fina AB	26 451 464	58 221	0
Svenska Gulf AB	281 535 836	343 813	0
Svenska Murco Petroleum AB	49 544 218	344 079	0
AB Svenska Shell	1 199 304 662	635 174	0
AB Svenska Uno-X	86 900 000	633 950	178 820

Uppgifterna inbjuder till beräkningar av storleken av uteblivna skatteinkomster för stat och kommun såväl per år som under förflutna år. Den samsättningen borde lämpligen de skattekontrollerande myndigheterna upp till högsta nivå ägna sig åt. En slutsats som ligger nära till hands är emellertid att det närmast vore en välgärning mot de utlandsägda bolagen att befria dem från omaklet att förse förbrukarna av bensin- och oljeprodukter i detta land med drivmedel.

Utfallet för exempelvis OK:s del visar dock att verksamheten är långt ifrån olönsam. De favörerna borde samhället skaffa sig.

Vi anser således att en rad skäl talar för att en skyndsamt utredning om samhälleligt bestämmande över alla resurser för energiförsörjningen bör komma till stånd. Den bör syfta till att i väsentlig utsträckning överföra privatägda företag inom såväl produktion som distribution av elkraften som i fråga om bensin- och oljehandeln i samhällets ägo.

Med stöd av det anförda hemställas,

att riksdagen måtte besluta

att i skrivelse till regeringen hemställa om utredning och förslag i syfte att i huvudsakligen statlig men även statligkooperativ ägo överföra företag, som svarar för produktion, distribution och försäljning av elkraft samt om förstärktligande av den privata sektorn av bensin- och oljehandeln.

Stockholm i januari 1970

Gunvor Ryding (vpk) Eivor Marklund (vpk) C. H. Hermansson (vpk)